

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний інститут публічного права

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«Актуальні питання підготовки
дисертацій в умовах воєнного стану»**

30 вересня 2023 року

 1256 1233
Львів – Торунь
Liha-Pres
2023

Організаційний комітет конференції:

Сергій КОРОЄД – доктор юридичних наук, професор, виконувач обов'язків президента Науково-дослідного інституту публічного права (**голова організаційного комітету**);
Андрій БОРОВИК – кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти України, віцепрезидент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права (**заступник голови організаційного комітету**);
Лариса СОРОКА – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка відділу докторантури і аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;
Ксенія КУРКОВА – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;
Руслан СЕРБИН – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, проректор Національної академії внутрішніх справ;
Євген СОБОЛЬ – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;
Олег ГОЛОВКО – кандидат економічних наук, голова наглядової ради Центру українсько-європейського наукового співробітництва;
Михайло КЕЛЬМАН – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Національного університету «Львівська політехніка»;
Валентин ГАЛУНЬКО – доктор юридичних наук, професор, голова ГО «Академія адміністративно-правових наук», професор кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін Київського університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія»;
Іван БОГАТИРЬОВ – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету «Житомирська політехніка»;
Валерій БУЖОР – доктор юридичних наук, професор, ректор Інституту кримінального права та прикладної кримінології (Республіка Молдова);
Станіслав БУКА – доктор економічних наук, професор, ректор Балтійської міжнародної академії (Латвійська Республіка);
Михайло ВІХЛЯЄВ – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва.

Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Науково-дослідний інститут публічного права. 30 вересня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 256 с.

ISBN 978-966-397-321-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану», яка відбулася 30 вересня 2023 р.

УДК 001.817"364"(062.552)

ISBN 978-966-397-321-0

© Науково-дослідний інститут публічного права, 2023
© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2023

ЗМІСТ

Механізм підготовки дисертацій в Україні Арістова І. В.	9
Принцип недискримінації в реалізації права на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії Барчук А. Б.	13
Мотиваційні чинники підготовки дисертаційних досліджень військовослужбовцями Національної гвардії України Бєлай С. В., Батюк О. В.	16
Роль наукової школи «Інтелект» у підготовці дисертацій Богатирьов І. Г.	20
Актуальні теми дисертаційних досліджень у цивільному праві в умовах воєнного стану (цивільні права осіб з інвалідністю) Бондар Н. П.	23
Самоплагіат у дисертаціях: актуальні питання в умовах воєнного стану Боровик А. В., Йозеф Затько	27
Strategies for searching, analyzing and integrating scientific literature when writing a dissertation Vyshnevskа M. O.	30
Щодо обрання тематики дисертаційних досліджень з юридичних наук в умовах воєнного стану Вітвіцький С. С., Назимко Є. С.	33
Самостійна робота здобувача як важливий складник дисертаційного дослідження Віцюк А. А.	36
Мовні анормативи в дисертаціях Грицевич Ю. В.	39
Проблеми проведення досліджень із психології в умовах воєнного стану Дерев'янка С. П.	43
Вплив дистанційного навчання на підготовку здобувачів ступеня доктора філософії (Ph.D) в умовах воєнного стану Дерев'янка Н. З.	45
Щодо термінів захисту PhD-дисертацій в умовах воєнного стану Дрозд О. Ю.	48

Щодо формулювання наукових результатів у дисертаціях із правових наук: рекомендовані мовні конструкції та помилки Євтєєва Д. П., Лапкін А. В.	50
Визначення ступеня повноти операціональних дій у разі завершення дисертаційного дослідження із соціогуманітаристики в нових соціокультурних обставинах Жорнова О. І., Жорнова О. І.	53
Особливості підготовки дисертацій у военний час Жукова А. Р.	56
Наукова діяльність в умовах війни: виклики та перспективи Залужна А. Є.	58
До питання щодо підготовки дисертацій у сфері права: освіта в умовах дії воєнного стану Кармаза О. О.	60
Виклики та особливості підготовки до захисту дисертацій офіцерами Збройних сил України в умовах воєнного стану Карпенко В. С.	64
Виклик часу: прийняття закону про академічну доброчесність Коваленко В. В.	67
Підготовка дисертацій у пенітенціарній сфері: актуальні питання сьогодення Колодчин Д. В.	70
Формування картини світу як фундаментальний об'єкт науки: деякі міркування Кресін О. В.	72
Використання штучного інтелекту в підготовці дисертацій в умовах воєнного стану: можливості та недоліки Коломієць А. М., Івашкевич Є. М., Кушнір О. І.	77
Вплив воєнного стану на реалізацію свободи наукової творчості у процесі підготовки дисертації Коросєд С. О.	81
Підготовка дисертації в період воєнних дій як об'єкт наукового вивчення: системний підхід Костенко О. В.	84
Специфіка написання докторської дисертації під час дії воєнного стану в Україні Кравченко О. М.	86

Теоретичні аспекти окремих проблем та новизни дисертацій юридичного напрямку	
Кравчук С. М.	90
Дисертант – оратор, генератор ідей, лідер	
Красницька О. В.	93
Актуальні питання підготовки дисертаційних робіт в умовах воєнного стану	
Крупнова Л. В.	96
Змістово-методичний складник організації початкового етапу роботи над дисертацією як напрям науково-дослідної діяльності студента-економіста третього (науково-дослідного) рівня вищої освіти	
Кубанов Р. А.	98
Ґрунтовні засади академічної доброчесності під час підготовки дисертаційного дослідження доктора філософії	
Кузьменко А. О.	102
Вибір та опис методології дисертаційного дослідження як складник становлення науковця	
Кучук А. М.	105
Вплив воєнних подій на вибір теми та методології дисертаційних робіт	
Ліннік Ю. В.	108
Основні труднощі та можливості їх подолання в написанні дисертації з хореографічного мистецтва в умовах воєнного стану	
Літовченко О. А.	111
Особливості організації роботи з майбутніми докторами філософії в умовах війни	
Логінов А. Ю.	115
Підготовка дисертацій у сфері публічного управління в період дії воєнного стану: доступ до інформації та достовірність даних	
Лозинська Т. М., Сліченко В. В.	118
Міжнародні тенденції модернізації докторської освіти	
Лозовий В. С.	121
Деякі особливості проведення дисертаційних досліджень у сфері адміністративного права під час воєнного стану в Україні	
Макарчук В. В.	124

Актуальні питання атестації здобувачів ступеня доктора філософії в умовах воєнного стану в Україні Малюга Л. Ю., Ткачук А. О.	128
Навчальні заклади в умовах воєнного стану: виклики та перспективи для підготовки дисертацій Михайлов М. В.	133
До проблеми концептуального визначення об'єкта і предмета дисертаційного дослідження з правової проблематики Мірошниченко М. І.	134
Ph.D. Legal Researches at Strasbourg, France Mishyna N. V.	138
Роль джерельної бази в підготовці дисертацій сьогодення Молчанова Т. О.	140
Summary to thesis as a scientific text Novikova O. V.	142
Використання штучного інтелекту під час написання дисертацій Носенко Ю. М., Шевченко Т. В., Сінельник Л. М.	145
Підготовка дисертацій в умовах воєнного стану: виклики та можливості Обручнікова Н. Д.	149
Методи юридичної аргументації Орел В. А.	152
Нормативно-правові основи підготовки докторів філософії та докторів наук в умовах воєнного стану Остапенко А. І., Виклюк О. Ю.	155
Етичні ризики у процесі підготовки дисертаційних досліджень Палієнко Т. П.	159
Про особливості роботи та зупинення разової вченої ради за новим PhD-порядком Панченко О. І.	162
Актуальна тематика дисертацій економічного напрямку Пасічник Ю. В.	165
Методологія організації аспірантами роботи над дисертаційною працею Перунова О. М.	168
Автореферат дисертації як науковий документ Перцева В. А.	171

Умови воєнного конфлікту змінюють відносини в науковому співтоваристві, обмежуючи доступ до ресурсів, збільшуючи вимоги до наукової обґрунтованості та етичної відповідальності. Однак, важливо враховувати, що в умовах викликів появляються нові можливості для вдосконалення дослідницької роботи. Від підтримки молодих дослідників до дотримання наукової етики, від обмеження академічної мобільності до нових дослідницьких акцентів – кожен аспект має свою вагу в контексті підготовки дисертацій під час воєнного стану.

Важливість досліджень в цій галузі полягає не лише у вивченні впливу конфлікту на науку, але й у визначенні шляхів адаптації та подолання обмежень. Від взаємодії науковців, освітян та влади залежить створення сприятливого середовища для розвитку дослідницької думки в умовах воєнного стану. Результатом такої співпраці може стати розширення обсягу знань, вирішення актуальних проблем та забезпечення стабільності наукової сфери.

Література:

1. A Week-by-Week Guide to Your First Semester of College Teaching. By James M. Lang . Cambridge Mass. : Harvard University Press , 2008 .xv + 315 pages. ISBN 978-0-674-02806-7

2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

3. ЮНЕСКО «The Impact of Armed Conflict on Higher Education: Challenges and Opportunities» <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S073805932100047X>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-47>

МЕТОДИ ЮРИДИЧНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

Орел Вікторія Анатоліївна

*старший викладач кафедри правознавства,
Полтавський університет економіки і торгівлі
м. Полтава, Україна*

Розвиток правової науки та практики, забезпечення принципу верховенства права можливий шляхом вироблення дієвих інструментів захисту прав і інтересів людини і громадянина. При цьому методи юридичної аргументації є ключовими, адже вони сприяють досягненню

правового результату, який, хоч і не може бути цілком визначеним наперед, однак раціонально контрольованим і захищеним від сваволі окремих інтерпретаторів. Адже ще у 1980-х роках Р. Дворкін висунув тезу про те, що право по суті є явищем інтерпретації.

Інструментальний рівень юридичної аргументації представлений в тому числі її методами. Важливими характеристиками останніх є релевантність (концептуальна однорідність із предметом дослідження і за обсягом і за змістом) та дивергентність (відмінність від предмета в засобах представлення знання). Традиційно методи поділяють на 4 великі групи: філософські, загальнонаукові, окремо-наукові, спеціальні [1, с. 462].

Унаслідок так званого «аргументативного повороту» другої половини ХХ століття відбувся відхід від формально-логічних форм міркування та пошук нових для права методів аналізу й оцінки міркувань.

У попередніх дослідженнях авторкою констатовано, що юридична аргументація є міждисциплінарною сферою, тому можемо стверджувати, що вона послуговується широким спектром методів. Залежно від сфери юридичної діяльності та домінуючого методу юридичної аргументації вибудовуються її моделі.

Наприклад, український правник М. Савенко зазначає, що концепції, моделі, підходи, прийоми і методи юридичної аргументації змінюються відповідно до моделі органу конституційної юрисдикції та їх належності до певної правової сім'ї [2, с. 13]. Основною моделлю юридичної аргументації є аксіологічна, яка охоплює загальні конституційні цінності та цінності правосуддя. Її використання передбачає дотримання правил конкуренції та балансу цінностей.

Також дослідник зазначає, що першоосновою юридичної аргументації є герменевтична, інтерпретаційна модель [2, с. 14]. Саме вона дає змогу шляхом тлумачення встановити дійсний зміст конституційного положення, принципу тощо. Конституційна юстиція використовує в юридичній аргументації також логічні методи, що включають в себе застосування таких логічних прийомів дослідження, як дедукція, індукція, аналіз, синтез, достатність, непротиріччя та інші.

Нідерландська дослідниця юридичної аргументації Е. Фетеріс окреслює три підходи до юридичної аргументації: логічний, риторичний, діалектичний, основна увага в яких приділяється вихідним положенням та правилам раціональних правових дискурсів, методам аналізу та оцінки правових аргументів, побудови раціональних правових обґрунтувань [3].

Польські вчені Є. Стельмах та Б. Брожек підходять до окреслення методів юридичного міркування та юридичної аргументації з більш

загальної, філософської перспективи. Ними розглядаються чотири методи, якими користуються юристи-практики та теоретики: логіка, аналіз, аргументація та герменевтика. Автори праці «Методи юридичного міркування» висувають тезу про наявність множинності методів аргументації, яка, однак, не призводить до релятивізму в прийнятті правових рішень. Також вони відкидають будь-яку ієрархію методів юридичної аргументації та вважають, що можна стверджувати лише про точність і гнучкість різних методологій [4, с. 12].

Філософські методи юридичної аргументації може бути доповнено, зокрема, постмодерністським. Конкретним прикладом цього методу може бути аналіз процесу правової аргументації як пошуку переконливих підстав для висунутих тверджень і для переходу від одного твердження до іншого [5, с. 313].

Отже, виходячи за межі формальної логіки, юридична аргументація характеризується розмаїттям концепцій, моделей, підходів, прийомів і методів, які неодмінно стануть предметом наших подальших наукових пошуків.

Література:

1. Велика українська юридична енциклопедія : Т. 2 : Філософія права / редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого: Право, 2017. 1128 с.
2. Савенко М. Д. Методологія юридичної аргументації у рішеннях конституційної юстиції. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2013. Т. 144-145. С. 12–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2013_144-145_
3. Feteris E. T. A survey of 25 years of research on legal argumentation. *Argumentation*, 11 (1997), pp. 355–376.
4. Stelmach J., Brozek B. *Methods of Legal Reasoning*. Law and Philosophy Library. Vol. 78. Published by Springer, The Netherland, 2006. 236 p.
5. Кузнецов В. І. Філософія права. Історія та сучасність: Навчальний посібник. К.: ВД «Стилос»: ПЦ «Фоліант», 2003. 382 с.